

KJAK

Sjúrður Skaale

Um samstarv við landsstýrið

At Javnaðarflokkurin á Fólkatingi samstarvar við landsstýrið um ávís mál, er í samsvari við givin lyfti

Fríggjadagin var eg saman við Jørgen Niclasen á fundi við danska vinnumálaráðharran um tvey ymisk mál.

Fleiri hava spurt hvussu hetta ber til, tá nú Jørgen er landsstýrismaður, og Javnaðarflokkurin er í andstøðu. Á tingfundinum mikudagin bleiv hetta eisini tikið upp til kritiska viðgerð.

Eg skal tí greiða frá.

Samstarv við meirilutan

Upp undir fólkatingsvalið søgdu vit, at fekk Javnaðarflokkurin annan av sess-unum, fóru vit ikki bara at umboða Javnaðarflokkin, men allar føroyingar. Vit søgdu eisini, at vit ikki fóru at draga føroyskar ósemjur til Danmarkar. "Vit fara ikki at heingja okkara skitnu klæði á snór á Christiansborg", sum tað bleiv sagt.

Harumframt søgdu vit, at tá tað snýr seg um mál, sum

eru "gagnlig fyri Føroyar", fara vit at samstarva við tann meiriluta, sum situr í Føroyum – eisini, um Javnaðarflokkurin ikki er partur av samgonguni.

Tað er gjørt í fleiri førum – og eg skal her greiða frá, hví tað bleiv gjørt fríggjadagin.

SIFI

Høvuðsmálið var um teir sonnevndu SIFI-bankarnar.

Danska stjórnin fyrireikar eina skipan sum skal gera, at ávísir bankar, sum eru púra avgerandi fyri samfelagið, ikki skulu kunna hvørva. Hesir verða á danskum nevndir "systemiske banker".

Aksel Johannesen reisti spurningin um, hvørt føroyskir bankar kunnu koma við í skipanina - fyrst sum landsstýrismaður og síðani tá hann hevði sæti á fólkatingi í fjør.

Málið er trupult, tí føroysku bankarnir kunnu ikki

vera við eftir somu treytum sum teir donsku. Bæði tí føroyska samfelagið er so nógv øðrvísi, og tí okkara bankar, samstundis sum teir eru sera stórir í Føroyum, eru smáir í mun til teir stóru í Danmark.

Tí havi eg, saman við Jørgeni Niclasen og hansara fólki, virkað fyri at fáa í lag eitt samstarv sum ger, at figgjar-málaráðið frá byrjan kann vera við í arbeiðinum við hesi skipan.

Tað var hetta, sum bleiv avtalað fríggjadagin.

Føroyingar høvdu lítla ávirkan á tað sum hendi, tá bankakreppan rakti í 1992. Vit høvdu heldur onga ávirkan á bankapakkarnar - og tá Eik fór, var kreppustýringin merkt av iva og ótryggleika.

Nú kann landsstýrið – í samráð við allar viðkomandi føroyskar partar - ávirka nýggju skipanina, so Føroyar kunnu fáa lut í tí tryggleika,

sum endamálið er at skapa.

Tað er als ikki avgjört, um føroysku bankarnir skulu vera við í skipanini. Tað skal løgtingið sjálvsagt gera av, tá tann dagur kemur - og tað hendir bert, um skipanin verður nøktandi fyri okkum.

Men nú kunnu vit fáa kunning og ávirkan frá byrjan. Og tað er avgjört "gagnligt fyri Føroyar".

Flogvøllurin

Hitt málið snúði seg um at taka pening úr Íleggingargrunninum at rinda fyri at beina burtur dynamittið, sum varð funnið við flogvøllin.

Landsstýrið kundi kravt, at Danmark rindar fyri hetta, tí dynamittið varð lagt, meðan Danmark hevði ábyrgd av vøllinum.

Men sum eg skilji er málið ógreitt juridiskt. Verður ein sak reist, tekur hon drúgva tíð – og tað er ikki vist, at landsstýrið vinnur. Um bíðast

skal eftir einum rættarmáli, má peningurin fyri at gera terminalin lidnan tí antin takast úr landskassanum – ella má arbeiðið steðgast.

Eg havi ikki havt ávirkan á hesa avgerð landsstýrisins. Eg havi heldur ikki verið heitasti talsmaður fyri útbyggingini í Vágum. Men tað hevði ikki verið "gagnligt fyri Føroyar", um hon steðgaði nú. Og við loysnini, landsstýrið hevur valt, er móguleikin fyri rættarmáli framvegis til staðar.

Tí havi eg boðað stjórnini frá, at eg stemmi fyri hesum - treytað av, at meirilutin á Løgtingi eisini ger tað.

Summa summarum: At samstarva við landsstýrið um ávís mál er at halda eitt vallyfti. At nokta at samstarva við landsstýrið hevði verið at brotið eitt vallyfti.

Jógvan Andersen

vinnurekandi

Landsstýrismaðurin í vinnumálum mótspælari

At hoyra Jóhan Dahl í munnligum fyrispurningi í løgtinginum frá Henrik Old ávara leiðsluna í Bakkafrøst um at flyta livandi laks úr Suðuroynni inn á meginøkið at slakta er ræðandi at hoyra.

Hann sigur, at hettar verður ikki góðtikið og fer Bakkafrøst undir hettar, fer hann rætt og slætt at broyta lógina fyri at forða tí. Orsøkin skal vera ábyrgdin fyri samfelags- og økismenning.

Uttan at kenna støðuna hjá Bakkafrøst, kann tað hugsast at um tey ynskja at flyta laksin aðrastaðni til víðari viðgerð er tað tí at ber seg betri figgjarliga. Hvussu Bakkafrøst verður rikið mest skynsam er ikki uppgávan hjá landsstýrismanninum og verður tað aldrin.

Ístaðin fyri at geva Bakkafrøst forboð ímóti at flyta laksin úr Suðuroynni, mátti uppgávan heldur verið at viðvirka til at vinnulívið hevur so mikið góðar karmar at virka undir, at tað var ikki neyðugt at flyta laksin av oynni.

Atlit skal takast til økismenning, men forboð kunna lætt enda við einum mótsetningi av hesum og móguliga minni framburði. Tað kann gerast trupult at virka undir bæði verkliga og figgjarliga.

Landsstýrismaðurin í vinnumálum eigur ikki at verða ein mótspælari hjá vinnuni og forða henni, men ein viðspælari, stuðla henni og skapa neyðugu karmarnar. Tað vil skapa nýhugsan, íverksetan, frambrot, framburð og økismenning fyri útjaðar-in eins væl og meginøkið.

Helgi Abarhamson

løgtingsmaður

Eiga at bróta almennu monopolini

Spurningurin um at privatisera almennar tænastur er aftur kyknaður, nú landsstýrið hevur lagt uppskot til figgjarkarmar fyri løgtingið. Í uppskotinum mælir landsstýrið nevniliga til at gera privatiseringar.

Nakrar royndir hava verið gjørdar, bæði í Føroyum og í okkara grannalondum, at privatisera almennar tænastur. Misjavnt er, hvussu hetta hevur eydnast, og ofta hevur tað verið soleiðis, at vinstrivongurin hevur víst á dømi, har privatiseringin hevur gingið illa, meðan høgri vongurin hevur víst á dømi, har tað hevur gingið væl. Veruleikin er, at tað eru dømi um bæði væleydnaðar og miseydnaðar privatiseringar.

Privatiseringin má hava eitt endamál

Endamálið við eini privatisering er í fyrstu at løgu at bróta tað almenna monoliði. Harvið fáa vit kapping, og tað er til fyrimuns fyri brúkan. Og júst tí gevur tað onga meining at privatisera, um einasta broytingin er, at tað almenna monoliði verður gjørt til eitt privat monopol. Um úrslitið ikki verður kapping, so kunnu vit akkurat tað sama lata monoliði vera alment.

Tað er eisini sera umráðandi, at privatiseringin verður soleiðis lögð til rættis, at krøv verða sett til dygd og tænastu, og at ikki alt verður ein spurningur um prís.

Kappingin gagnar brúkanum

Tað er eingin ivi um, at kapp-

ingin gagnar brúkanum, og tí eiga vit at privatisera, har tað er móguligt, men tað skal gerast við skili.

Tað eru ikki allar almennar tænastur, sum hóska seg at verða privatiseraðar. Við tí sera avmarkaða fólkatálinum, sum vit hava í Føroyum, er ikki pláss fyri kapping á øllum økjum, tí tað eru nakrar almennar tænastur, sum vit ikki fáa havt fleiri av. Men har tað kann gerast við fyrimuni, eiga vit at privatisera, soleiðis at kappingin kann skapa eina betri tænastu og helst eisini lægri prísir.

Almenna bilparkin er eitt dømi

Eitt øki sum eg ofta hugsu um, sum er væl egnað at privatisera, er almenna bilparkin. Almennu Føroyar eiga sera

nógvar bilar. Lat okkum siga, at hvør bilur kostar einar 200.000 krónur at keypa, og hann kostar eisini nógv í rakstri. Samtíðis standa taksabilar ymsastaðni í landinum í longum røðum og biða eftir kundum. Sjálvandi hevði borið til at gjørt góðar avtalur við privatar bilstøðir um at tikið sær av almenna flutninginum fyri ein nógv lægri kostnað. - Bilarnir standa kortini og biða eftir at sleppa at koyra onkran túr.

Sjálvandi ber ikki til at avskaffað alla ta almennu bilparkina, men eg ivist ikki í, at tað hevði borið til at lækka talið av almennum bilum munandi. Tað almenna hevði spart og bilførararnir høvdu sloppið at koyrt, heldur enn at biða.

Eisini á øðrum økjum høvdu vit kunna vunnið

nógv við at privatisera. Í summum førum ber bert til at privatisera partar av tænastuni, men lat okkum so gera tað.

Uppskotið um at privatisera ávísar almennar tænastur skal í hvussu so er fáa mín fulla stuðul – sjálvandi treytað av, at tað verður gjørt við skili. Málið eigur at vera at skifta monopolini út við fría kapping.